

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 101

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Mărti, 4 februarie 2025

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
141.	— Ordin al ministrului investițiilor și proiectelor europene pentru modificarea schemei de ajutor <i>de minimis</i> „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul rural”, aferentă Programului Incluziune și demnitate socială, prioritate: P03. Protejarea dreptului la demnitate socială, obiectiv specific: ESO4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+), acțiunea 3.2, aprobată prin Ordinul ministrului investițiilor și proiectelor europene nr. 5.700/2023.....	2
142.	— Ordin al ministrului investițiilor și proiectelor europene pentru modificarea schemei de ajutor <i>de minimis</i> „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul urban”, aferentă Programului Educație și Ocupare, prioritate: 4. Antreprenariat și economie socială, obiectiv specific: ESO4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+), măsura 4.a.2, aprobată prin Ordinul ministrului investițiilor și proiectelor europene nr. 5.702/2023	3
	ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
	Decizia nr. 107 din 9 decembrie 2024 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	4–16

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

ORDIN

pentru modificarea schemei de ajutor *de minimis* „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul rural”, aferentă Programului Incluziune și demnitate socială, prioritate: P03. Protejarea dreptului la demnitate socială, obiectiv specific: ESO4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+), acțiunea 3.2, aprobată prin Ordinul ministrului investițiilor și proiectelor europene nr. 5.700/2023

Având în vedere:

— prevederile Regulamentului (UE) 2021/1.060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Regulamentului (UE) nr. 1.407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis*, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 20/2015, cu modificările și completările ulterioare,

văzând Referatul de aprobare al Direcției generale programe europene capital uman nr. 5.307 din 22.01.2025,

în temeiul art. 14 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 52/2018 privind organizarea și funcționarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul investițiilor și proiectelor europene emite prezentul ordin.

Art. I. — Schema de ajutor *de minimis* „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul rural”, aferentă Programului Incluziune și demnitate socială, prioritate: P03. Protejarea dreptului la demnitate socială, obiectiv specific: ESO4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+), acțiunea 3.2, aprobată prin Ordinul ministrului investițiilor și proiectelor europene nr. 5.700/2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I,

nr. 1017 din 8 noiembrie 2023, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 12 alineatul (1), punctul 2 va avea următorul cuprins:

„2. Ajutorul *de minimis* se va putea acorda în maximum trei tranșe, luând în considerare prevederile planurilor de afaceri. Prima tranșă va reprezenta maximum 80% din valoarea totală a finanțării nerambursabile solicitate de către întreprinderea socială.”

2. La articolul 15, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Ajutorul *de minimis* se va putea acorda în maximum trei tranșe, luând în considerare prevederile planurilor de afaceri depuse de către persoanele din grupul-țintă. Prima tranșă va reprezenta maximum 80% din valoarea totală a finanțării nerambursabile solicitate de către întreprinderea socială.”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul investițiilor și proiectelor europene,
Marcel-Ioan Boloș

MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

ORDIN

pentru modificarea schemei de ajutor *de minimis* „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul urban”, aferentă Programului Educație și Ocupare, prioritate: 4. Antreprenoriat și economie socială, obiectiv specific: ESO4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+), măsura 4.a.2, aprobată prin Ordinul ministrului investițiilor și proiectelor europene nr. 5.702/2023

Având în vedere:

— prevederile Regulamentului (UE) 2021/1.060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Regulamentului (UE) nr. 1.407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis*, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 20/2015, cu modificările și completările ulterioare,

văzând Referatul de aprobare al Direcției generale programe europene capital uman nr. 5.304 din 22.01.2025,

în temeiul art. 14 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 52/2018 privind organizarea și funcționarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul investițiilor și proiectelor europene emite prezentul ordin.

Art. I. — Schema de ajutor *de minimis* „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul urban”, aferentă Programului Educație și Ocupare, prioritate: 4. Antreprenoriat și economie socială, obiectiv specific: ESO4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+), măsura 4.a.2, aprobată prin Ordinul ministrului investițiilor și proiectelor europene nr. 5.702/2023, publicat în Monitorul Oficial al

României, Partea I, nr. 1018 din 8 noiembrie 2023, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 12 alineatul (1), punctul 2 va avea următorul cuprins:

„2. Ajutorul *de minimis* se va putea acorda în maximum trei tranșe, luând în considerare prevederile planurilor de afaceri. Prima tranșă va reprezenta maximum 80% din valoarea totală a finanțării nerambursabile solicitate de către întreprinderea socială.”

2. La articolul 15, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Ajutorul *de minimis* se va putea acorda în maximum trei tranșe, luând în considerare prevederile planurilor de afaceri depuse de către persoanele din grupul-țintă. Prima tranșă va reprezenta maximum 80% din valoarea totală a finanțării nerambursabile solicitate de către întreprinderea socială.”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul investițiilor și proiectelor europene,
Marcel-Ioan Boloș

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 107

din 9 decembrie 2024

Dosar nr. 1.975/1/2024

Mariana Constantinescu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Carmen Elena Popoiag	— președintele Secției I civile
Marian Budă	— președintele delegat al Secției a II-a civile
Elena Diana Tămagă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Adina Georgeta Nicolae	— judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Ponea	— judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei	— judecător la Secția I civilă
Ileana Ruxandra Tirică	— judecător la Secția I civilă
Maricel Nechita	— judecător la Secția I civilă
Mărioara Isailă	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță	— judecător la Secția a II-a civilă
Simona Maria Zarafiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Ștefan Ioan Lucaciuc	— judecător la Secția a II-a civilă
Alina Nicoleta Ghica-Velescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ștefania Dragoie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Florea	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Dumitrache	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ramona Maria Gliga	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 1.975/1/2024, este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Mariana Constantinescu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă domnul Cristian Balacciu, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în temeiul art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizările

conexate formulate de Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 3.620/3/2024, de Tribunalul Prahova — Secția I civilă în Dosarul nr. 4.849/105/2022, de Tribunalul Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în dosarele nr. 5.826/109/2022* și nr. 656/109/2023 și de Curtea de Apel Timișoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 2.993/108/2022*, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, fiind formulat un punct de vedere la raport de către părțile Ministerul Apărării Naționale. De asemenea, au fost depuse la dosar trei *amicus curiae*.

6. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizărilor în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularii și obiectul sesizărilor

7. Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a dispus, prin încheierea din 25 iunie 2024, în temeiul art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 privind unele măsuri pentru soluționarea proceselor privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, precum și a proceselor privind prestații de asigurări sociale, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunile de drept referitoare la *acordarea drepturilor bănești prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, și Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008, precum și modalitatea de determinare a începutului curgerii prescripției cu privire la aceste drepturi*, sesizarea fiind înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție cu nr. 1.975/1/2024.

8. Ulterior, pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost înregistrate cu nr. 2.115/1/2024, nr. 2.251/1/2024 și nr. 2.252/1/2024 sesizările formulate de Tribunalul Prahova — Secția I civilă și Tribunalul Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la aceleași chestiuni.

9. De asemenea, pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost înregistrată cu nr. 2.339/1/2024 sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 2.993/108/2022*, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă, în contextul în care drepturile pretinse prin aceste acțiuni au fost prevăzute într-un act normativ nepublicat în Monitorul Oficial al României, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, dispozițiile art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă se raportează doar la un moment obiectiv, reprezentat de data nașterii dreptului de creanță, sau

au în componența lor și un element subiectiv care presupune determinarea momentului la care titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască nașterea dreptului reclamat, similar cu reglementarea art. 2.523 din Codul civil.

10. Având în vedere existența unei strânse legături între obiectul primei sesizări și obiectele sesizărilor înregistrate ulterior, în temeiul art. 2 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 s-a dispus conexarea dosarelor nr. 2.115/1/2024, nr. 2.251/1/2024, nr. 2.252/1/2024 și nr. 2.339/1/2024 la Dosarul nr. 1.975/1/2024.

II. Dispozițiile legale supuse interpretării

11. Constituția României

Art. 108 alin. (4) — „(4) Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau a ordonanței. Hotărârile care au caracter militar se comunică numai instituțiilor interesate.”

12. *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 24/2000)*

Art. 11 alin. (2) — „(2) Nu sunt supuse regimului de publicare în Monitorul Oficial al României:

(...) b) actele normative clasificate, potrivit legii, precum și cele cu caracter individual, emise de autoritățile administrative autonome și de organele administrației publice centrale de specialitate.”

13. *Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, nepublicată în Monitorul Oficial al României, Partea I (Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004) — în prezent abrogată*

„Art. 1. — (1) Personalul participant la misiunile prevăzute la art. 2 lit. b) și c) din Legea nr. 42/2004 privind participarea forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român, în zonele de operații, beneficiază de diurnă în valută, care nu include cheltuieli de hrană, calculată în baza ordinului de numire în funcție, de la data părăsirii teritoriului național și până la data intrării în țară, după executarea misiunii, astfel:

a) ofițerii — 40 de dolari SUA/zi/persoană;

b) alte categorii de personal — 35 de dolari SUA/zi/persoană.

(...)

Art. 3. — Pe durata misiunii, personalul beneficiază de 1 dolar SUA/zi/persoană pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere.”

14. *Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat (Decretul nr. 167/1958)*

„Art. 3. — Termenul prescripției este de 3 ani, iar în raporturile dintre organizațiile socialiste, de 18 luni. (...)

Art. 7. — Prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune sau dreptul de a cere executarea silită.”

15. Codul civil

„Art. 2.523. — Prescripția începe să curgă de la data când titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau, după împrejurări, trebuia să cunoască nașterea lui.”

16. *Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1005 din 18 octombrie 2022 (Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008)*

III. Expunerea succintă a proceselor în cadrul cărora s-au invocat chestiunile de drept

A. *Dosarul nr. 3.620/3/2024 al Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale*

17. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale la data de 5 februarie 2024 cu nr. 3.620/3/2024, reclamantul a chemat în judecată pe pârâtul Ministerul Apărării Naționale, solicitând instanței să dispună obligarea pârâtului la plata diurnei de 40 dolari americani pe zi și la acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia și recreere în cuantum de 1 dolar american pe zi, precum și la actualizarea acestor sume cu indicele inflației la care se adaugă dobânda legală penalizatoare de la data scadenței și până la data plății.

18. În motivare reclamantul a susținut că drepturile bănești pretinse i se cuvin în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârii Guvernului nr. S-639/2008, pentru perioada în care a participat la misiunea ONU de menținere a păcii din Georgia (1 martie 2005-3 martie 2006) și perioada în care a participat la misiunea Detașamentul special Irak (28 ianuarie 2007-7 august 2007).

19. Prin aceeași cerere a solicitat inclusiv repunerea în termenul de prescripție pentru drepturile pretinse de la data scadenței obligației de plată a acestora.

20. Pârâtul a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii ca prescrisă și, în subsidiar, ca neîntemeiată.

21. În apărare a susținut că acțiunea a fost formulată cu depășirea termenului de prescripție de 3 ani prevăzut de art. 57 din Legea nr. 138/1999 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului militar din instituțiile publice de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, precum și acordarea unor drepturi salariale personalului civil din aceste instituții, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 138/1999*), art. 171 alin. (1) din Codul muncii, art. 1 raportat la art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958, termen care a început să curgă la data detașării reclamantului în vederea executării misiunilor.

22. A mai arătat că reclamantul a avut acces la Compartimentul de documente clasificate al unității în care și-a desfășurat activitatea, deci inclusiv la Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004.

23. De altfel, acesta putea lua cunoștință de prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 începând cu data de 3 iulie 2017, când a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Decizia nr. 30 din 15 mai 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cuprinsul căreia au fost evocate prevederi din această hotărâre.

24. În plus, reclamantul trebuia să ia cunoștință de conținutul Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1005 din 18 octombrie 2022 a Hotărârii Guvernului S-639/2008, care a adus modificări celei dintâi hotărâri.

25. Pe fondul cauzei a arătat că reclamantul a beneficiat de o sumă zilnică cu titlu de diurnă de misiune (MSA), care a fost suportată de ONU, astfel încât acesta nu mai poate beneficia de aceleași drepturi pretinse în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004, întrucât s-ar ajunge la o dublă plată pentru prima misiune.

26. Referitor la cea de-a doua misiune, pârâtul a precizat că Ministerul Apărării Naționale i-a acordat reclamantului drepturile de diurnă în valută și i-a acoperit cheltuielile pentru facilitarea legăturilor cu familia și recreere, calculate de la data părăsirii teritoriului național și până la data intrării în țară.

B. *Dosarul nr. 4.849/105/2022 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă*

27. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Prahova la data de 17 noiembrie 2022 cu nr. 4.849/105/2022, mai mulți reclamanți au chemat în judecată pe pârâtul Ministerul Apărării Naționale, solicitând instanței să dispună obligarea acestuia la plata diurnei în valută actualizată la data plății cu indicele de

inflație, pentru participarea la misiuni în afara teritoriului statului român, în zonă de operații, respectiv pentru participarea defunctului în Misiunea ONU în perioada 14 septembrie 2006-31 martie 2007 și acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia și recreere, actualizate la data plății cu indicele de inflație.

28. În motivare, reclamantul a mai solicitat instanței să constate că nu a intervenit prescripția, iar, în subsidiar, că termenul de prescripție a fost întrerupt pentru pretențiile solicitate.

29. În drept, au invocat dispozițiile art. 1 alin. (1) și (3) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004.

30. Pârâtul a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii ca prescrisă și, în subsidiar, ca neîntemeiată.

31. În apărare a susținut că autorul reclamanților a beneficiat de drepturile în valută prevăzute de art. 1 alin. (1) lit. b) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, respectiv diurna în valută și suma stabilită pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere, calculate de la data părăsirii teritoriului național și până la data intrării în țară, după executarea misiunii.

32. A mai arătat că drepturile bănești au fost achitate în integralitate de către Ministerul Apărării Naționale, prin Statul Major al Forțelor Terestre, prin virament bancar în contul în valută al autorului reclamanților, deschis în acest scop.

C. Dosarul nr. 5.826/109/2022 al Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale*

33. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Argeș — Secția civilă și, în urma declinării, pe rolul Secției pentru conflicte de muncă și asigurări sociale, cu nr. 5.826/109/2022*, reclamantul a chemat în judecată pe pârâtul Ministerul Apărării Naționale, solicitând instanței să dispună obligarea pârâtului la plata diurnei în valută și la acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia, precum și la actualizarea acestor sume cu indicele inflației la care se adaugă dobânda legală penalizatoare de la data scadenței și până la data plății.

34. În motivare, reclamantul a arătat că drepturile bănești pretinse i se cuvin în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârii Guvernului nr. S-639/2008, pentru perioadele în care a participat la misiunile din Teatrul de Operații Irak și Afganistan (2005-2015).

35. Prin aceeași cerere a solicitat și repunerea în termenul de prescripție pentru drepturile pretinse de la data scadenței obligației de plată a acestora.

36. Pârâtul a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii ca prescrisă și, în subsidiar, ca neîntemeiată, formulând apărări similare cu cele prezentate în dosarele anterior menționate.

D. Dosarul nr. 656/109/2023 al Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale

37. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale cu nr. 656/109/2023, reclamantul a chemat în judecată pe pârâtul Ministerul Apărării Naționale, solicitând instanței să dispună obligarea acestuia la plata diurnei în valută și la acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia, precum și la actualizarea acestor sume cu indicele inflației la care se adaugă dobânda legală penalizatoare de la data scadenței și până la data plății.

38. În motivare, reclamantul a arătat că drepturile bănești pretinse i se cuvin în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârii Guvernului nr. S-639/2008, pentru perioadele în care a participat la misiunile din Teatrul de Operații Afganistan în perioada 2010-2015.

39. Prin aceeași cerere a solicitat și repunerea în termenul de prescripție pentru drepturile pretinse de la data scadenței obligației de plată a acestora.

40. Pârâtul a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii ca prescrisă și, în subsidiar, ca neîntemeiată, formulând apărări similare cu cele expuse în dosarele anterior menționate.

E. Dosarul nr. 2.993/108/2022 al Curții de Apel Timișoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale*

41. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Arad — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale cu nr. 2.993/108/2022, reclamantul a solicitat obligarea pârâtului Ministerul Apărării Naționale și Unitatea Militară Arad la plata diurnei în valută în cuantum de 40 dolari USD/zi și la acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia, precum și la actualizarea acestor sume cu indicele inflației la care se adaugă dobânda legală penalizatoare de la data scadenței și până la data plății.

42. În motivare, reclamantul a arătat că drepturile bănești pretinse i se cuvin în temeiul dispozițiilor Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 și ale Hotărârii Guvernului nr. S-639/2008, pentru perioada din 5 decembrie 2004 și 7 decembrie 2005, în care a participat la misiunea ONU de menținere a păcii din Liberia.

43. Prin Sentința civilă nr. 318 din 6 aprilie 2023, Tribunalul Arad — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei Unitatea Militară Arad și a respins acțiunea față de această pârâtă ca fiind formulată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă; a admis excepția prescripției dreptului material la acțiune și a respins ca prescrisă acțiunea formulată împotriva pârâtului Ministerul Apărării Naționale.

44. Împotriva sentinței primei instanțe, reclamantul a declarat recurs.

45. Prin Decizia civilă nr. 998 din 26 octombrie 2023, Curtea de Apel Timișoara — Secția de contencios administrativ și fiscal a admis recursul declarat împotriva sentinței atacate, pe care a casat-o, și a trimis cauza spre o nouă judecată unuia dintre completele specializate în cauze privind litigii de muncă și asigurări sociale din cadrul Secției a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale a Tribunalului Arad, pe rolul căruia cauza a fost înregistrată cu nr. 2.993/108/2022*.

46. Prin Sentința civilă nr. 203 din 13 februarie 2024, Tribunalul Arad — Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei Unitatea Militară Arad și a respins acțiunea față de această pârâtă ca fiind formulată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă; a admis excepția prescripției dreptului material la acțiune și a respins ca prescrisă acțiunea formulată împotriva pârâtului Ministerul Apărării Naționale.

47. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că termenul de prescripție a început să curgă și s-a împlinit în perioada în care era în vigoare Decretul nr. 167/1958, fiind supusă în întregime dispozițiilor acestuia.

48. După evocarea dispozițiilor art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958, tribunalul a constatat că acțiunea are ca obiect plata unor sume de bani pentru participarea la misiunea internațională de menținere a păcii sub egida ONU, care a avut loc în perioada cuprinsă între 5 decembrie 2004 și 7 decembrie 2005 în Liberia, termenul de prescripție pentru drepturile pretinse împlinindu-se la data de 8 decembrie 2008.

49. Prima instanță a apreciat că reclamantul ar fi putut cunoaște drepturile salariale convenite cel mai târziu la data de 27 iulie 2015, când a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Hotărârea Guvernului nr. 582/2015 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 518/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter

temporar, întrucât art. I pct. 11 din această hotărâre face trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004.

50. Prin urmare, reclamantul nu s-a aflat în imposibilitate de a cunoaște existența Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004, acesta nefăcând niciun demers în acest sens. Nefiind invocate împrejurări care să se circumscrie cazurilor de întrerupere ori suspendare a termenului de prescripție, tribunalul a apreciat că acțiunea este prescrisă.

51. Împotriva acestei sentințe, reclamantul a declarat recurs, care a fost recalificat de instanța de control judiciar ca fiind apel.

52. Autorul căii de atac a susținut că în materia conflictelor de muncă obligația de informare revine angajatorului, care trebuia să comunice Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004.

53. În continuare, a arătat că nașterea dreptului material la acțiune coincide cu momentul la care titularul dreptului a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004, conform art. 2.523 din Codul civil.

54. În final, recurentul a conchis că nepublicarea Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 în Monitorul Oficial al României, Partea I, dublată de neîndeplinirea obligației de informare cu privire la conținutul acestei hotărâri relevă că nu i se poate imputa lipsa unor diligențe în vederea cunoașterii drepturilor pretinse.

55. Intimatul a depus întâmpinare prin care a solicitat respingerea apelului ca nefondat.

56. În apărare a susținut că recurentul a avut acces la Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, însă nu a întreprins niciun demers în acest sens. Chiar și în situația în care recurentul nu ar fi deținut autorizația de acces la documente clasificate, acesta nu a dovedit că ar fi solicitat consultarea acestui act normativ și că accesul i-a fost restricționat de către instituția militară.

IV. Motivele reținute de titularii sesizărilor cu privire la admisibilitatea procedurii

57. Titularii sesizărilor au apreciat că sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile îndeplinesc condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

58. În acest sens au menționat că de lămurirea chestiunilor de drept invocate ce vizează acordarea drepturilor bănești cadrelor militare care au participat la misiuni externe sub egida ONU, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 și al Hotărârii Guvernului nr. S-639/2008, precum și modalitatea de determinare a începutului curgerii prescripției cu privire la aceste drepturi depinde soluționarea pe fond a cauzelor.

59. De asemenea, instanța supremă nu a statuat asupra acestor chestiuni de drept, care nu fac obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

60. În acest sens s-a arătat că problema de drept referitoare la interpretarea art. 7 din Decretul nr. 167/1958 nu a fost tranșată prin Decizia nr. 18 din 29 martie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și nici prin Decizia nr. 10 din 21 martie 2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, întrucât aceste decizii au fost pronunțate în interpretarea art. 2.523 din Codul civil.

V. Punctele de vedere ale părților

61. Părțile nu au prezentat puncte de vedere asupra chestiunilor de drept supuse dezlegării.

VI. Punctele de vedere ale completurilor care au formulat sesizările

62. Completul de judecată din cadrul Curții de Apel Timișoara a apreciat că art. 7 din Decretul nr. 167/1958 are un conținut diferit față de art. 2.523 din Codul civil, stabilind exclusiv un moment obiectiv pentru începutul prescripției, și anume nașterea dreptului la acțiune. În același timp, legiuitorul instituie și o prezumție legală în sensul că data la care s-a născut efectiv

dreptul la acțiune coincide cu momentul la care titularul său a cunoscut sau trebuia să cunoască nașterea acestui drept.

63. Dat fiind că, sub imperiul Decretului nr. 167/1958, începutul termenului de prescripție nu era condiționat de vreun alt moment la care creditorul, fără culpa sa, ar fi aflat sau ar fi trebuit să afle cu întârziere de nașterea dreptului său, singurul remediul pentru situațiile în care termenul de trei ani se împlinea, fără culpa sa, a fost instituția repunerii în termen reglementată de art. 19 din același act normativ.

64. De altfel, opiniile doctrinare au justificat instituția repunerii în termenul de prescripție prin prisma intenției legiuitorului de a înlătura contradicția ce putea apărea între prezumția că nașterea dreptului este cunoscută de reclamant și situația în care titularul dreptului la acțiune se afla în imposibilitate de a cunoaște nașterea dreptului.

65. Nu în ultimul rând, interpretarea dispozițiilor art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958 în sensul arătat mai sus este în concordanță cu normele art. 171 alin. (1) din Codul muncii [text care exista și în varianta inițială a Codului muncii în conținutul art. 166 alin. (1)], care statuează că „dreptul la acțiune cu privire la drepturile salariale, precum și cu privire la daunele rezultate din neexecutarea în totalitate sau în parte a obligațiilor privind plata salariilor se prescrie în termen de 3 ani de la data la care drepturile respective erau datorate”.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale

66. Curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov, București, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Târgu Mureș și Timișoara au transmis hotărâri judecătorești relevante cu privire la chestiunile de drept supuse dezlegării, iar curțile de apel Bacău, București, Cluj, Galați, Iași, Ploiești și Târgu Mureș au comunicat puncte de vedere teoretice asupra acestor chestiuni.

67. Cu privire la *prima chestiune de drept* ce vizează modalitatea de determinare a începutului curgerii prescripției pentru pretinderea drepturilor reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008 s-au conturat mai multe opinii.

68. Astfel, *într-o primă opinie* teoretică, comunicată de colectivele de judecători, s-a apreciat că termenul de prescripție pentru pretinderea drepturilor bănești reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008 a început să curgă de la data la care beneficiarii acestor drepturi au cunoscut conținutul actelor normative respective (curțile de apel Galați și Târgu Mureș și Tribunalul Ialomița).

69. S-a argumentat că hotărârile anterior menționate au caracter militar, fiind acte normative clasificate, care nu se publică în Monitorul Oficial al României, conform art. 11 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 24/2000. În consecință, angajatorului îi revine obligația comunicării actelor normative respective, acesta fiind momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție extinctivă.

70. *În sensul acestei opinii* au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate de curțile de apel Brașov, București, Constanța, Craiova, Galați, Pitești, Târgu Mureș și tribunalele Brașov, București și Ialomița.

71. *Într-o a doua opinie* teoretică, comunicată de colectivele de judecători, s-a apreciat că termenul de prescripție pentru pretinderea drepturilor bănești reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008 a început să curgă de la data la care beneficiarii acestor drepturi au avut posibilitatea de a cunoaște conținutul actelor normative respective.

72. S-a argumentat că beneficiarii drepturilor puteau cunoaște atât existența, cât și întinderea acestor drepturi de la data declasificării Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 și publicării în Monitorul Oficial al României a Hotărârii Guvernului nr. S-639/2008 (Curtea de Apel Bacău și tribunalele Cluj și Giurgiu).

73. În sensul acestei a doua opinii au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate de curțile de apel Bacău, București, Cluj și tribunalele Alba, București, Cluj, Maramureș, Prahova, Sibiu, Vâlcea.

74. A fost exprimată și o opinie teoretică nuanțată în sensul că termenul de prescripție a început să curgă de la data la care beneficiarii acestor drepturi puteau lua cunoștință de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 prin consultarea bazei de date interne la care aveau acces în calitate de militari (tribunalele Ilfov și Teleorman).

75. În sensul acestei opinii nuanțate au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate de curțile de apel București, Iași, Timișoara și Tribunalul Cluj.

76. Referitor la a doua chestiune de drept ce vizează acordarea drepturilor bănești prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 și Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008 s-au conturat două opinii.

77. Într-o primă opinie teoretică, comunicată de Tribunalul Vaslui, s-a apreciat că drepturile bănești pretinse în temeiul actelor normative anterior evocate pot fi acordate numai în măsura în care aceste drepturi nu au fost compensate prin sumele acordate de partenerii externi din cadrul misiunilor NATO sau ONU, în considerarea riscului la care a fost supus personalul militar care a participat la misiuni în afara teritoriului statului român.

78. În sensul acestei prime opinii teoretice au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate de curțile de apel Oradea, Pitești și tribunalele București, Călărași și Prahova.

79. Într-o a doua opinie teoretică, comunicată de Tribunalul Buzău, s-a apreciat că drepturile bănești pretinse în temeiul acestor acte normative pot fi acordate independent de sumele primite în compensare din partea organismelor internaționale, în considerarea riscului la care a fost supus personalul militar care a participat la misiuni în afara teritoriului statului român.

80. În sensul acestei a doua opinii au fost identificate hotărâri judecătorești pronunțate de curțile de apel Bacău, Brașov, Constanța și Tribunalul Sibiu.

81. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii cu privire la problemele de drept care formează obiectul sesizării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

82. Nu au fost identificate decizii relevante pronunțate de Curtea Constituțională în exercitarea controlului de constituționalitate a dispozițiilor legale supuse interpretării.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

83. În mecanismele de unificare a practicii judiciare au fost identificate mai multe decizii care prezintă relevanță cu privire la soluționarea sesizărilor conexe.

84. Astfel, prin Decizia nr. 30 din 15 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 509 din 3 iulie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a admis sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 77 alin. (2) din anexa nr. VII a Legii nr. 284/2010, raportate la prevederile art. 2 și 6 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 și la dispozițiile art. 6, art. 13 și art. 15 alin. (2) din Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 310/2009, personalul care participă la misiuni de menținere a păcii în afara teritoriului statului român, căruia i-au fost acoperite cheltuielile cu hrana, nu beneficiază de contravaloarea financiară neimpozabilă a normei de hrană.”

85. Prin Decizia nr. 22 din 24 iunie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 22 octombrie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a admis sesizarea și a

stabilit că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 19 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, prin raportare la dispozițiile art. 11 alin. (2) din același act normativ, data la care începe să curgă termenul de prescripție pentru introducerea acțiunii în despăgubire reprezintă momentul la care persoana vătămată printr-un act administrativ nelegal a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască întinderea pagubei, nefiind legat în mod direct și aprioric nici de comunicarea actului administrativ nelegal și nici de momentul rămânerii definitive a hotărârii de anulare a acestuia.”

86. Prin Decizia nr. 18 din 29 martie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531 din 21 mai 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Dacă, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2.523 din Codul civil, publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Hotărârii Guvernului nr. 582/2015 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 518/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar determină momentul obiectiv de la care reclamantul ar fi trebuit să cunoască existența drepturilor reclamate având ca obiect drepturi bănești reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, nepublicată în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

87. Prin Decizia nr. 38 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 922 din 27 septembrie 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Interpretarea și aplicarea prevederilor art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, nepublicată în Monitorul Oficial al României, în sensul de a se stabili dacă drepturile bănești reglementate de aceste prevederi (diurna în valută și suma pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere) trebuie acordate de statul român necondiționat de plata acelorași drepturi de către organizațiile internaționale sub egida cărora se desfășoară misiunea, chiar și sub o altă denumire și într-un alt cuantum, dar în același scop.”

88. Prin Decizia nr. 10 din 21 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 497 din 19 mai 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a respins ca inadmisibilă sesizarea ce vizează următoarea problemă de drept: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2.523 din Codul civil, trebuia beneficiarul să cunoască drepturile financiare convenite, cu consecința curgerii termenului de prescripție a dreptului material la acțiune împotriva sa, în condițiile în care acesta nu a efectuat demersuri în vederea aflării conținutului Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, act normativ ce are caracter militar, nepublicat în Monitorul Oficial al României și necomunicat pe nicio altă cale beneficiarilor drepturilor, dar la a cărui existență s-a făcut trimitere în anumite acte legislative publicate în Monitorul Oficial, fără ca în cuprinsul acestor acte legislative să se fi prevăzut conținutul hotărârii de guvern nepublicate.”

89. Prin Decizia nr. 24 din 14 noiembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 77 din 30 ianuarie 2023, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a admis sesizarea și a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană, convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, nepublicată în Monitorul Oficial al României, scopul diurnei este compensarea inconvenientelor rezultate din riscurile la care este supus personalul participant la misiunile în afara teritoriului statului român, în zonele de operații.”

X. Raportul asupra chestiunilor de drept

90. Judecătorii-raportori au apreciat că sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile sunt inadmisibile, întrucât nu sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

91. Cu titlu preliminar, sintetizând chestiunile asupra cărora instanțele de trimitere au solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție să dea o dezlegare prealabilă, se constată că aspectele în discuție sunt legate de:

a) *incidența și condițiile de aplicare a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004*, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008, respectiv dacă drepturile bănești, constând în plata diurnei de 40 dolari americani pe zi și acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia și recreere în quantum de 1 dolar american pe zi, reglementate de aceste dispoziții legale, pentru perioadele în care personalul care a participat la misiuni de menținere a păcii în afara teritoriului statului român (Georgia, Irak, Afganistan, Liberia), se cuvin acestuia chiar dacă, în aceeași perioadă, personalul participant la misiuni a beneficiat de o sumă zilnică cu titlu de diurnă de misiune (MSA), care a fost suportată de organizația internațională sub egida căreia s-a desfășurat misiunea (Sesizarea nr. 1.975/1/2024 formulată în Dosarul nr. 3.620/3/2024 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale; Sesizarea nr. 2.115/1/2024 formulată în Dosarul nr. 4.849/105/2022 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă; Sesizarea nr. 2.251/1/2024 formulată în Dosarul nr. 5.826/109/2022*, precum și Sesizarea nr. 2.252/1/2024 formulată în Dosarul nr. 656/109/2023, ambele dosare aflate pe rolul Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale);

b) *modalitatea de determinare a începutului curgerii termenului de prescripție* în ce privește dreptul la acțiune având ca obiect pretențiile bănești mai sus menționate (Sesizarea nr. 1.975/1/2024 formulată în Dosarul nr. 3.620/3/2024 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale; Sesizarea nr. 2.115/1/2024 formulată în Dosarul nr. 4.849/105/2022 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă; Sesizarea nr. 2.251/1/2024 formulată în Dosarul nr. 5.826/109/2022*, precum și Sesizarea nr. 2.252/1/2024 formulată în Dosarul nr. 656/109/2023, ambele dosare aflate pe rolul Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale);

c) *dacă, în contextul în care drepturile pretinse prin aceste acțiuni au fost prevăzute într-un act normativ nepublicat în Monitorul Oficial al României, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, dispozițiile art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă se raportează doar la un moment obiectiv, reprezentat de data nașterii dreptului de creanță, sau au în componența lor și un element subiectiv care presupune determinarea momentului la care titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască nașterea dreptului*

reclamat, similar cu reglementarea art. 2.523 din Codul civil (Sesizarea nr. 2.339/1/2024 formulată în Dosarul nr. 2.993/108/2022* al Curții de Apel Timișoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale).

92. Examinând condițiile de admisibilitate necesar a fi întrunite pentru declanșarea mecanismului de interpretare constând în pronunțarea unei hotărâri prealabile asupra unor chestiuni de drept, Înalta Curte constată că sesizările au fost transmise instanței supreme în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024, act normativ care a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 559 din 14 iunie 2024 și care, potrivit art. 4 din același act normativ, se completează cu dispozițiile Codului de procedură civilă, prin urmare și cu prevederile art. 519 și următoarele din acest cod.

93. Sfera de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024 este stabilită de art. 1 alin. (1)-(3) din acest act normativ care statuează că:

„Art. 1. — (1) Prezenta ordonanță de urgență se aplică în procesele privind stabilirea și/sau plata drepturilor salariale sau de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, inclusiv cele privind obligarea la emiterea actelor administrative sau privind anularea actelor administrative emise pentru acest personal sau/și cele privind raporturile de muncă și de serviciu ale acestui personal.

(2) Prezenta ordonanță de urgență se aplică și în procesele privind stabilirea și/sau plata drepturilor la pensie, inclusiv cele rezultate din actualizarea/recalcularea/revizuirea drepturilor la pensie sau/și cele privind alte prestații de asigurări sociale ale personalului prevăzut la alin. (1).

(3) Prezenta ordonanță de urgență se aplică indiferent de natura și obiectul proceselor prevăzute la alin. (1) și (2), de calitatea părților ori de instanța competentă să le soluționeze.”

94. Pe de altă parte, în acord cu prevederile generale cuprinse în art. 519 din Codul de procedură civilă, ce constituie *dreptul comun* în ce privește procedura pronunțării hotărârii prealabile pentru dezlegarea unor *chestiuni de drept*, „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

95. Derogatoriu de la dispozițiile generale cuprinse în Codul de procedură civilă, art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 statuează că „Dacă în cursul judecății proceselor prevăzute la art. 1, completul de judecată investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în calea de atac, verificând și constatând că asupra unei chestiuni de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și aceasta nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

96. Reținând că sfera de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024 este limitată la litigiile enumerate la art. 1 din ordonanța de urgență, celelalte aspecte derogatorii pe care acest act normativ le mai instituie, în raport cu reglementarea generală cuprinsă în Codul de procedură civilă, sunt cele legate de înlăturarea cerinței *noutății* chestiunii de drept de care depinde soluționarea pe fond a litigiului și de împrejurarea că *titular al sesizării* pot fi atât prima instanță, cât și instanța de control judiciar în fața căreia se află litigiul în curs de judecată.

97. În acest context, pentru admisibilitatea sesizării instanței supreme pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării unei chestiuni de drept, rămân incidente toate celelalte cerințe impuse de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, iar evaluarea jurisprudenței obligatorii anterioare a instanței supreme se impune a fi realizată în acord cu aceste derogări, dezlegările anterioare fiind obligatorii, cu excepția acelor situații în care sesizările au fost respinse pentru neîndeplinirea condiției de admisibilitate referitoare la titularul sesizării ori la caracterul de noutate al chestiunii de drept supuse analizei.

98. Coroborând dispozițiile speciale cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 cu prevederile generale ale art. 519 din Codul de procedură civilă, se constată că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în virtutea acestui act normativ cu caracter special, trebuie să îndeplinească, în mod cumulativ, următoarele condiții de admisibilitate:

— să privească un litigiu în curs de judecată care să aibă ca obiect stabilirea și/sau plata drepturilor salariale/de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, inclusiv cele privind obligarea la emiterea actelor administrative sau privind anularea actelor administrative emise pentru acest personal sau și cele privind raporturile de muncă și de serviciu ale acestui personal, indiferent de natura și obiectul proceselor, de calitatea părților ori de instanța competentă să le soluționeze;

— litigiul să se afle pe rolul unui complet investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în căile de atac;

— să fie vorba despre o *chestiune de drept* care să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin decizii interpretative obligatorii anterioare, și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;

— soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea *chestiunii de drept*.

99. Evaluând sesizările conexe, pentru a stabili dacă se verifică îndeplinirea simultană a tuturor condițiilor care permit declanșarea mecanismului de unificare a practicii judiciare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că primele două cerințe de admisibilitate sunt întrunite.

100. Astfel, litigiile în cadrul cărora s-au formulat sesizările, ce au fost conexe la nivelul instanței supreme, întrucât privesc lămurirea aceluiași chestiuni, se află în curs de judecată fie în primă instanță, la Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Tribunalul Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale și Tribunalul Prahova — Secția I civilă, fie în stadiul apelului la Curtea de Apel Timișoara — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale.

101. Pe de altă parte, obiectul acestor litigii îl constituie pretenții bănești de natură salarială, decurgând din raporturile de serviciu ale reclamantilor cu pârâtul Ministerul Apărării Naționale, înscriindu-se așadar în domeniul specific de reglementare prevăzut la art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

102. Nu sunt însă întrunite celelalte două condiții de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile asupra unor chestiuni de drept, întrucât aspectele sesizate de instanțele de trimitere fie au fost lămurite prin decizii interpretative anterioare ale instanței supreme, fie nu constituie „chestiuni de drept” în înțelesul pe care această sintagmă l-a dobândit în timp prin jurisprudența instanței supreme dezvoltată în procedura de pronunțare a unei hotărâri prealabile, reprezentând chestiuni de fapt ale căror constatare și apreciere sunt de competența exclusivă a instanțelor investite cu soluționarea litigiului.

103. În acest sens, cu privire la prima chestiune de drept a cărei lămurire s-a solicitat, cea legată de sfera de aplicare a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008, Înalta Curte

de Casație și Justiție constată că divergența de opinie dintre părțile litigante, cu privire la aplicarea acestor dispoziții legale, s-a ivit într-un singur litigiu, dintre cele în care s-au formulat sesizări înregistrate la instanța supremă ce au fost ulterior conexe, respectiv în Dosarul nr. 3.620/3/2024 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale.

104. Din lectura actelor de procedură depuse de părți se observă că divergența privind incidența și interpretarea normei pleacă de la susținerea reclamantului conform căreia ar fi îndreptățit la plata drepturilor bănești solicitate și recunoscute de prevederile legale invocate, pe de o parte, în contrast cu poziția procesuală a pârâtului potrivit căreia, de vreme ce reclamantul a beneficiat de o sumă zilnică cu titlu de diurnă de misiune (MSA — Mission Subsistence Allowance), ce a fost suportată și acordată de ONU, nu mai poate beneficia de drepturile reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, astfel că prevederile din acest act normativ nu ar mai avea incidență în împrejurările date. De asemenea, potrivit poziției procesuale a pârâtului, reclamantul nu ar putea beneficia încă o dată de dreptul înscris în art. 3 din același act normativ (acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia și recreere în cuantum de 1 dolar american pe zi) *deoarece aceste drepturi au fost acordate reclamantului de ONU sub egida căruia s-a derulat misiunea militară*.

105. În toate celelalte dosare în care instanțele de trimitere au formulat sesizări adresate instanței supreme în temeiul art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, cu privire la chestiunea vizând drepturile recunoscute de art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008 (dosarele nr. 5.826/109/2022* și nr. 656/109/2023 ale Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale; Dosarul nr. 4.849/105/2022 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă), *pârâtul nu a negat îndreptățirea reclamantilor la primirea drepturilor solicitate*, invocând însă excepția prescripției acțiunii, precum și o apărare de fond conștând în aceea că drepturile solicitate au fost achitate în valută, prin virament bancar, fiind invocată în acest sens și excepția lipsei de obiect a cererii de chemare în judecată.

106. Se constată așadar că, cel puțin în aceste din urmă dosare, sesizarea care privește sfera de aplicare și de incidență a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008, nu îndeplinește condiția impusă de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, aceea ca de lămurirea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să depindă soluționarea pe fond a cauzei. Așa cum se poate observa, în dosarele menționate la pct. III din prezenta decizie, disputa dintre părțile litigante nu poartă asupra modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale invocate de reclamant, pârâtul recunoscând că reclamantii au fost îndreptățiți la încasarea drepturilor prevăzute de dispozițiile legale invocate. Prin urmare, atâta vreme cât pârâtul nu contestă îndreptățirea reclamantilor la drepturile enumerate la art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, în conținutul indicat de aceștia, ci susține că aceste drepturi au fost deja achitate reclamantilor, soluționarea pe fond a acestor cauze va depinde de concluzia pe care instanțele de trimitere o vor extrage din probațiunea administrată în fiecare litigiu în parte, iar rezolvarea acestor litigii nu va depinde de modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor indicate în încheierile de sesizare a instanței supreme.

107. Prin urmare, o primă concluzie ce se impune este aceea că, în privința sesizărilor conexe (Sesizarea nr. 2.115/1/2024 formulată în Dosarul nr. 4.849/105/2022 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă; Sesizarea nr. 2.251/1/2024 formulată în Dosarul nr. 5.826/109/2022* și Sesizarea nr. 2.252/1/2024 formulată în Dosarul nr. 656/109/2023, ambele dosare aflate pe rolul

Tribunalului Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale), condiția de admisibilitate prevăzută atât de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, cât și de art. 519 din Codul de procedură civilă, aceea ca de lămurirea chestiunii de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei, nu este îndeplinită.

108. Pe de altă parte, având în vedere că în cadrul Dosarului nr. 3.620/3/2024 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale părțile litigante au exprimat opinii divergente cu privire la incidența, interpretarea și aplicarea art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, pârâtul susținând că reclamantul nu este îndreptățit la diurna reglementată de acest text de lege întrucât a beneficiat pe perioada misiunii de o sumă zilnică cu titlu de diurnă de misiune (MSA — Mission Subsistence Allowance), se constată că, în acest caz, de lămurirea chestiunii de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei.

109. Cu toate acestea, examenul deciziilor interpretative obligatorii anterioare ale Înaltei Curți de Casație și Justiție relevă că acest aspect controversat a mai făcut obiect de analiză al instanței supreme care a mai fost chemată să dezlege aceleași chestiuni de drept, prin hotărâri interpretative, nefiind așadar întrunită cerința de admisibilitate impusă de lege [art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024], respectiv aceea ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat deja prin hotărâri obligatorii anterioare.

110. Astfel, inițial, prin Decizia nr. 38 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 922 din 27 septembrie 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Interpretarea și aplicarea prevederilor art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, nepublicată în Monitorul Oficial al României, în sensul de a se stabili dacă drepturile bănești reglementate de aceste prevederi (diurna în valută și suma pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere) trebuie acordate de statul român necondiționat de plata acelorași drepturi de către organizațiile internaționale sub egida cărora se desfășoară misiunea, chiar și sub o altă denumire și într-un alt quantum, dar în același scop.”

111. În considerentele de la paragrafele 71, 74 și 75 din această decizie s-au reținut următoarele:

„În speță, întrebarea este formulată de o manieră ipotetică. Instanța de trimitere se raportează la ipoteza existenței unei identități între drepturile bănești de care a beneficiat reclamantul de la organizațiile internaționale sub mandatul cărora s-a desfășurat misiunea la care acesta a participat și cele datorate de statul român, în temeiul normelor legale supuse interpretării, și solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție să precizeze dacă, într-o astfel de ipoteză, polițistul participant la misiunea internațională este îndreptățit să încaseze aceste drepturi bănești și de la autoritățile naționale. (...)

În speța de față, interpretarea normei naționale nu se poate face în mod izolat, ci doar prin coroborare cu reglementările europene sau internaționale care au asigurat cadrul legal de desfășurare a misiunii la care a participat polițistul. Dacă, potrivit acestor reglementări, o anumită cheltuială este preluată de organizația internațională sau de statul partener, se creează un cadru legal derogator de la norma națională, polițistul aflat în misiune nefiind îndreptățit să solicite același beneficiu atât de la partenerul extern, în baza reglementărilor internaționale sau europene, cât și de la autoritățile naționale, în temeiul legislației interne.

Acest raționament rămâne pe deplin valabil și atunci când drepturile bănești acordate de către partenerul extern conform acordurilor/înțelegerilor tehnice europene sau internaționale sunt structurate în mod diferit față de reglementarea națională. Important este ca, în esență, plățile efectuate de partener să fi avut în vedere, în ansamblu, aspectele la care s-a raportat și legiuitorul intern atunci când a reglementat drepturile polițistului aflat în misiune.”

112. Prin urmare, aceleași dispoziții legale și exact aceleași aspecte de interpretare au mai fost înaintate spre dezlegare instanței supreme, iar sesizarea a fost respinsă ca inadmisibilă prin Decizia nr. 38 din 7 iunie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, întrucât s-a apreciat că aspectul de interpretare suspus dezlegării nu întrunește cerința de a constitui o *chestiune de drept veritabilă*, instanța de trimitere neavând nicio dificultate în interpretarea normei legale, iar existența unei practici neunitare ce s-a invocat ca argument în favoarea sesizării a fost apreciată irelevantă de vreme ce soluțiile divergente indicate nu au avut drept cauză soluționarea diferită a chestiunii ce a făcut obiectul sesizării, ci s-au datorat interpretării diferite a naturii drepturilor bănești încasate de la instituția europeană sau internațională, raportat la natura drepturilor reglementate de art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, care făceau obiectul litigiului.

113. Ca urmare a dezvoltării unei jurisprudențe diversificate la nivel național, ulterior, prin Decizia nr. 24 din 14 noiembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 77 din 30 ianuarie 2023, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a admis sesizarea și a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană, convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, nepublicată în Monitorul Oficial al României, scopul diurnei este compensarea inconvenientelor rezultate din riscurile la care este supus personalul participant la misiunile în afara teritoriului statului român, în zonele de operații.”

114. Din lectura acestei decizii rezultă că obiectul acelei sesizări, chiar dacă a fost mai amplu și mai precis formulat decât în cuprinsul încheierilor de sesizare ce formează obiectul prezentului dosar, a privit aceleași aspecte apreciate la acea epocă a fi controversate din punct de vedere juridic, respectiv:

— dacă drepturile bănești privind *diurna în valută și suma pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere*, reglementate de prevederile art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, trebuie acordate de statul român indiferent de plata acelorași drepturi de către aliații/organizațiile internaționale/ partenerii externi sub egida cărora se desfășoară misiunea, chiar și sub o altă denumire și într-un alt quantum, dar în același scop, având în vedere și acordurile/înțelegerile tehnice europene sau internaționale încheiate în acest sens, existând totodată dificultăți din partea unităților angajatoare în a face dovada încasării drepturilor bănești de către reclamanți din partea aliaților/organizațiilor internaționale/partenerilor externi, întrucât sumele de bani au fost virate direct în contul personal al participanților la misiuni;

— dacă prevederile art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 se interpretează în sensul că diurna în valută și suma pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere au ca scop acoperirea cheltuielilor legate de instalarea, întreținerea și orice alte cheltuieli uzuale în legătură cu locul misiunii, similar sumelor stabilite de organizațiile internaționale sub denumirea Boarding and Lodging Allowance (BLA) — acordată de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Mission Subsistence Allowance (MSA) — acordată de

Organizația Națiunilor Unite, Daily Subsistence Allowance (DSA) — acordată de Consiliul Uniunii Europene, sau au un scop diferit, respectiv acoperă riscul/alte inconveniente de ordin moral la care este supus personalul participant în teatrele de operații în cadrul misiunilor în afara teritoriului statului român.

115. Înalta Curte de Casație și Justiție a examinat respectiva sesizare atât din perspectiva întrunirii cerințelor de admisibilitate, cât și cu privire la fondul acelor chestiuni juridice ce au depășit examenul de admisibilitate, evaluând jurisprudența sa anterioară referitoare la admisibilitatea sesizărilor și subliniind în cuprinsul Deciziei nr. 24 din 14 noiembrie 2022 că:

„Deși prin sesizare este pus în discuție scopul drepturilor prevăzute de art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, pentru a se stabili dacă este similar scopului celor stabilite de organizațiile internaționale, denumite DSA, MSA, BLA, sau este diferit, *problema de drept*, în sensul art. 514 din Codul de procedură civilă, *privește interpretarea dispozițiilor art. 1 alin. (1) și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 referitoare la scopul acordării acestor drepturi personalului participant la misiunile în afara teritoriului statului român*, în zonele de operații, și nu a prevederilor din documentele europene sau internaționale în care se regăsesc drepturile indicate de autorul sesizării, în acest sens urmând a fi examinat recursul în interesul legii.” (paragraful 49)

Din perspectiva actelor/documentelor/acordurilor/înțelegerilor europene sau internaționale, în baza cărora se desfășoară misiunile și operațiile în afara teritoriului statului român, *în cadrul recursului în interesul legii*, al cărui scop este acela de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, *nu este posibilă o examinare exhaustivă a tuturor drepturilor prevăzute pentru a fi acordate personalului participant. Revine instanțelor de judecată, în situațiile de fapt particulare din fiecare litigiu, să stabilească eventuala corespondență dintre aceste drepturi și cele din legislația națională, în raport cu conținutul acestora și scopul pentru care au fost prevăzute.*” (paragraful 50)

116. În cuprinsul aceleiași decizii, instanța supremă a statuat că *cerința admisibilității* recursului în interesul legii *nu este îndeplinită* în ceea ce privește interpretarea normei prevăzute de art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 care prevede că, pe durata misiunii, personalul beneficiază de 1 dolar SUA/zi/persoană pentru facilitarea legăturii cu familia și recreere.

117. Reținând în cuprinsul Deciziei nr. 24 din 14 noiembrie 2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii că soluțiile jurisprudențiale contrare au fost determinate de modul în care, în aplicarea legii, instanțele de judecată au raportat conținutul acestui drept la cheltuielile vizate de indemnizațiile stabilite de documentele europene/internaționale aplicabile misiunii sau operației la care reclamantii au participat, în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei (misiunea/operația, actul în baza căruia s-a desfășurat, documentul care a prevăzut drepturile personalului participant), în paragraful 60 al aceleiași decizii, instanța supremă a statuat că nu sunt asigurate premisele recursului în interesul legii *„dacă textul de lege atacat presupune doar modalitatea în care, stabilind circumstanțele unei cauze, atribut exclusiv al completului de judecată sesizat cu soluționarea litigiului, instanțele realizează aplicarea unei dispoziții legale care are întotdeauna un caracter general și impersonal, din care judecătorii trebuie să extragă esența aplicării la un caz concret* (Decizia nr. 11 din 23 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 525 din 13 iulie 2016)”.

118. În egală măsură, în paragraful 64 al Deciziei nr. 24 din 14 noiembrie 2022, în examinarea condițiilor de admisibilitate cu privire la chestiunea de drept relativă la interpretarea și

aplicarea dispozițiilor art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că *„existența dificultății din partea unităților angajatoare în a face dovada încasării drepturilor bănești de către reclamanți din partea aliaților/organizațiilor internaționale/partenerilor externi, întrucât sumele de bani au fost virate direct în contul personal al participanților la misiuni, reprezintă un aspect care privește exclusiv probatoriul administrat în susținerea apărărilor care vizează faptul că drepturile bănești au fost încasate din partea aliaților/organizațiilor internaționale/partenerilor externi. În baza acestui probatoriu, potrivit dispozițiilor legale care reglementează sarcina probei, instanța investită cu soluționarea litigiului stabilește care este actul intern/european/internațional în temeiul căruia a avut loc misiunea sau operația în afara teritoriului statului român și actul normativ național sau documentul european/internațional care prevede drepturile personalului participant, care sunt acestea, dacă au fost achitate cele ce se cuvin, astfel că aceste aspecte privesc temeinicia cererilor de chemare în judecată și nu constituie o problemă de drept în sensul dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă”.*

119. Prin urmare, cu privire la partea din sesizările conexe care se referă la dispozițiile art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 — *dreptul personalului trimis în misiuni din străinătate la acoperirea cheltuielilor pentru facilitarea legăturilor cu familia și recreere în cuantum de 1 dolar american pe zi* — în afară de faptul că pârâțul nu a contestat îndreptățirea reclamantului la primirea acestor sume de bani, invocând în apărare că acestea au fost achitate, se constată că sesizările nu întrunesc cerința de admisibilitate deoarece chestiunea în discuție a mai fost supusă, în aceiași termeni, examinării instanței supreme care a respins sesizarea ca inadmisibilă prin Decizia nr. 24 din 14 noiembrie 2022 pentru argumente care vizează aspecte intrinseci ce țin de neîntrunirea condiției ca respectiva chestiune de drept invocată să poată face obiect de dezlegare din partea instanței supreme pe calea mecanismului de unificare a practicii judiciare — recursul în interesul legii.

120. Prin aceeași Decizie nr. 24 din 14 noiembrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a statuat însă cu privire la interpretarea și aplicarea art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, apreciind că, în legătură cu scopul diurnei prevăzute de aceste dispoziții, sesizarea este admisibilă, constatând că soluționarea diferită a litigiilor a decurs și din modul în care instanțele de judecată s-au raportat la indemnizațiile prevăzute de diferite documente europene/internaționale, denumite Per Diem, DSA, MSA, BLA, acordate de Consiliul Uniunii Europene, Organizația Națiunilor Unite și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, din conținutul cărora rezultă că sunt destinate pentru acoperirea cheltuielilor de cazare, pentru hrană, a celor secundare/curente la locul misiunii (MSA), a cheltuielilor de cazare, pentru masă, deplasări locale, a celor diverse (Per Diem), a cheltuielilor de cazare, pentru masă, gratuități, a costurilor de transport de la locul de cazare la primul loc de desfășurare a activității oficiale și retur, precum și a altor plăți efectuate pentru servicii personale (DSA), a cheltuielilor de cazare, pentru hrană și a celor diverse în zona misiunii (BLA), în sume variabile în funcție de circumstanțele specifice locului misiunii, apreciindu-se că problema este reală și rezultă din interpretarea diferită a dispozițiilor art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, care prevăd diurna, în ceea ce privește scopul acesteia.

121. În cuprinsul Deciziei nr. 24 din 14 noiembrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a reținut că interpretarea diferită a instanțelor a fost determinată de o omisiune de reglementare, de caracterul incomplet al acesteia, întrucât nu sunt determinate

de emitentul actului scopul și conținutul concret al dreptului și nu este corelat cu alte dispoziții legale care să ofere posibilitatea unei interpretări unitare.

122. Pe cale de consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a examinat pe fond sesizarea, a realizat o trecere în revistă a actelor normative și a cadrului normativ special în care se încadrează și Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, cu referiri la evoluția în timp a legilor și hotărârilor de guvern adoptate în legătură cu participarea personalului român la misiuni în străinătate și la drepturile convenite acestuia (paragrafele 67-81 din Decizia nr. 24 din 14 noiembrie 2022), inclusiv printr-o analiză comparativă a actelor normative edictate în acest domeniu, în special din perspectiva drepturilor conferite destinatarilor lor.

123. Din analiza și interpretarea acestor acte normative, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a conchis că:

„În raport cu situațiile specifice pe care le reglementează actul normativ în discuție, Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, *diurna*, stabilită într-un quantum care nu este circumstanțiat de cheltuielile locului misiunii, *nu include cheltuieli care acoperă cazare și hrană* (prevădând expresă), dar *nici cheltuieli diverse în legătură cu misiunea*, care să conducă la concluzia că are ca scop compensarea inconvenientelor de ordin material” (...)

(paragraful 90)

„În absența unei norme privind conținutul diurnei, astfel cum emitentul actului normativ a procedat în cazul diurnei din Hotărârea Guvernului nr. 518/1995, a unei norme de trimitere la o altă normă, precum în cazul cheltuielilor de cazare și hrană, faptul că, exceptând diferențierea între ofițeri și alte categorii de personal, specifică structurilor din care face parte personalul căruia i se adresează actul normativ, elementele care determină modificarea quantumului diurnei sunt tipul misiunilor și gradul de risc în zona de desfășurare a operațiilor, conduce la concluzia că aceasta are un scop fundamental diferit de cel al drepturilor care vizează acoperirea cheltuielilor de cazare, de hrană și a celor diverse determinate de misiune, reprezentând o compensație acordată în considerarea riscului la care este supus personalul care participă la misiuni în afara teritoriului statului român, în zonele de operații.” (paragraful 92)

„Din modalitatea de reglementare a diurnei, prin art. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, emisă în temeiul dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 42/2004, în vigoare și ulterior abrogării acesteia, prin Legea nr. 121/2011, act normativ abrogat prin Hotărârea Guvernului nr. 46/2020, coroborat cu celelalte dispoziții ale actului normativ, rezultă că *scopul diurnei este compensarea inconvenientelor rezultate din riscurile la care este supus personalul participant la misiunile în afara teritoriului statului român, în zonele de operații.*” (paragraful 93)

124. Prin urmare, prin Decizia nr. 24 din 14 noiembrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a oferit o dezlegare modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, tocmai plecând de la o jurisprudență neunitară în care unele instanțe apreciau că acele drepturi de care a beneficiat personalul trimis în misiuni în străinătate (Per Diem, DSA, MSA, BLA) ar fi înlăturat de la aplicare dispozițiile naționale cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004.

125. Pe cale de consecință, inadmisibilitatea sesizărilor cu privire la *incidența și condițiile de aplicare a dispozițiilor art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004* derivă și din faptul că, prin Decizia nr. 24 din 14 noiembrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a examinat exact aceleași aspecte juridice, statuând asupra modului de interpretare și aplicare a art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, astfel

încât sesizările nu întrunesc cerința de admisibilitate regăsită în art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, aceea ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra chestiunii de drept care se cere a fi lămurită.

126. Cu privire la a doua chestiune asupra căreia instanțele de trimitere au solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție o dezlegare prealabilă, referitoare la *modalitatea de determinare a începutului curgerii termenului de prescripție* în ce privește dreptul la acțiune având ca obiect pretențiile bănești deduse judecății, Înalta Curte de Casație și Justiție observă, cu titlu preliminar, caracterul vag al solicitării instanțelor de trimitere, în contrast deplin atât cu exigențe legale, cât și cu reperele ce rezultă din jurisprudența anterioară obligatorie a instanței supreme referitoare la modalitatea în care trebuie adresată întrebarea pentru ca aceasta să poată primi o dezlegare pe calea mecanismului de unificare a jurisprudenței.

127. Astfel, determinarea începutului curgerii termenului de prescripție în ce privește dreptul la acțiune presupune, din partea instanței sesizate cu soluționarea litigiului, identificarea raportului juridic dedus judecății, a conținutului acestui raport juridic în sensul identificării drepturilor și obligațiilor părților, a legii în vigoare la data nașterii raportului juridic dedus judecății, precum și a normelor de drept care sunt incidente în mod concret acestui raport juridic, cu identificarea, eventual, a regulii juridice care este susceptibilă de interpretări diferite.

128. Or, instanțele de trimitere nu au evidențiat o problemă de interpretare a unei norme legale, ci au găsit de cuviință să defere instanței supreme determinarea în concret, în litigiul dedus judecății, a momentului de la care a început să curgă termenul de prescripție a dreptului la acțiune al reclamantilor, în privința drepturilor afirmate prin cererea de chemare în judecată.

129. Dincolo de faptul că doar instanța sesizată cu litigiul dedus judecății are competența de a identifica norma de drept aplicabilă în soluționarea fondului ori a unei excepții invocate în fața sa, operațiune pe care nu o poate delega instanței supreme în cadrul mecanismului de unificare a jurisprudenței pe calea întrebării prealabile, începutul curgerii termenului de prescripție reprezintă un *element de fapt* a cărui stabilire este tot în căderea instanței investite cu soluționarea litigiului, acest element de fapt urmând a fi stabilit în raport cu conținutul raportului juridic dedus judecății, cu data la care dreptul afirmat a devenit actual, cu momentul în care obligația corelativă a devenit exigibilă și celelalte reguli ce reglementează momentul nașterii dreptului material la acțiune, prin raportare și la legea aplicabilă raportului juridic din punct de vedere temporal.

130. În acest sens este relevantă jurisprudența anterioară a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, mai precis, Decizia nr. 18 din 29 martie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531 din 21 mai 2021, prin care instanța supremă a fost sesizată cu privire la următoarea întrebare: „Dacă, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2.523 din Codul civil, publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Hotărârii Guvernului nr. 582/2015 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 518/1995 privind unele drepturi și obligații ale personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar determină momentul obiectiv de la care reclamantul ar fi trebuit să cunoască existența drepturilor reclamate având ca obiect drepturi bănești reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, nepublicată în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

131. Chiar dacă prin această decizie Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de

drept a respins ca inadmisibilă sesizarea, sunt relevante în cauză considerentele de la paragrafele 82, 85, 87 și 93 din această decizie prin care s-au reținut următoarele:

„Prin urmare, din conținutul regulii generale consacrate cu valoare de principiu în art. 2.523 din Codul civil trebuie desprinsă concluzia că, pentru stabilirea momentului obiectiv care marchează începutul termenului de prescripție, se impune *verificarea unor aspecte de fapt ale litigiului* în care se ivește o atare problemă. (...)”

Astfel, deși din principiul general de drept «*nemo censetur ignorare legem*» decurge prezumția de cunoaștere a legii, aceasta nu poate opera în privința Hotărârii Guvernului nr. 1.086/2004 pentru că prezumția este într-o necesară și directă relație cu aducerea la cunoștință a actului normativ prin publicare în Monitorul Oficial al României, Partea I. Neavând regimul juridic de act normativ publicat pe această cale căreia legiuitorul, prin art. 108 alin. (4) din Constituție și art. 11 din Legea nr. 24/2000, îi conferă valoarea de unică sursă de aducere la cunoștință generală a informațiilor privind conținutul actelor normative, în privința hotărârii de Guvern în discuție nu poate opera prezumția de cunoaștere menționată anterior. (...)”

Așadar, este necesar a se stabili, în fiecare litigiu în parte, dacă și în ce măsură destinatarul unui act normativ nepublicat a avut posibilitatea de a afla despre existența lui, spre a solicita să i se asigure accesul la textul respectivului act și dacă acesta a fost împiedicat să cunoască reglementările relevante, în pofida demersurilor utile și adecvate pe care le-a întreprins pentru o atare finalitate. Într-un context particular precum cel din litigiul aflat pe rolul instanței de trimitere trebuie verificat și dacă regulile de funcționare internă ale instituției deținătoare obligă la informarea persoanei interesate cu privire la conținutul actului normativ nepublicat care privește statutul său profesional, ținându-se cont inclusiv de încadrarea sau neîncadrarea acestui act în categoria celor secretizate.

Concluzionând prin prisma considerentelor anterior expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că *întrebarea formulată de instanța de trimitere are ca obiect dezlegarea unei chestiuni de fapt*, iar nu a unei chestiuni de drept apte a forma obiect al unei rezolvări de principiu pe calea mecanismului de unificare a practicii judiciare care își găsește reglementarea în art. 519 din Codul de procedură civilă. Prin sesizarea formulată nu se urmărește stabilirea înțelesului sau a conținutului normei juridice, ci, mai degrabă, pornind de la un anumit rezultat al interpretării dispozițiilor legale, se are în vedere doar aplicarea normei, cu scopul de a identifica soluția ce trebuie dispusă în cauză.”

132. Identificarea momentului de la care curge termenul de prescripție a dreptului la acțiune constituie un „*element de fapt*” și în ipoteza în care raportul juridic dedus judecății și dreptul afirmat de către reclamantii s-au născut sub imperiul Codului civil din 1865, caz în care vor deveni incidente regulile statornicite de fostul Decret nr. 167/1958.

133. Or, pentru a se putea reține existența unei chestiuni de drept, aceasta trebuie să fie specifică și să supună analizei o normă de drept punctuală sau un ansamblu de norme juridice care, potrivit împrejurărilor, trebuie corelate, iar demersul interpretativ să fie de natură a conduce la cel puțin două concluzii. Identificarea acestor norme de drept și a dificultăților de interpretare este însă atributul instanței sesizate cu soluționarea litigiului, sarcină pe care nu o poate delega instanței supreme pe calea sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării unor chestiuni de drept.

134. În raport cu modul în care a fost formulată întrebarea — *determinarea momentului de la care începe să curgă termenul de prescripție* în cazul concret dedus judecății —, instanțele de trimitere nu au urmărit a se edifica asupra conținutului concret și a modului de interpretare a unei anumite/anumitor norme

juridice incidente în cauză, ci au solicitat instanței supreme să dea o rezolvare excepției prescripției invocate în cauză de către pârât prin indicarea modalității în care se determină momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție extinctivă în fiecare dintre litigiile în care s-au formulat sesizări, fără însă a indica în ce constă neclaritatea, caracterul lacunar ori interpretabil al normei/normelor incidente în cazul concret dedus judecății și care să necesite o lămurire prin intermediul acestui mecanism de prevenire a jurisprudenței neunitare.

135. În considerarea acestor argumente, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că nici această a doua chestiune deferită spre lămurire instanței supreme, constând în indicarea *modalității de determinare a începutului curgerii termenului de prescripție*, nu întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, întrucât aspectul relevat nu *constituie o chestiune de drept*, ci o chestiune de fapt, așa cum s-a stabilit deja prin Decizia nr. 18 din 29 martie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

136. În ce privește cea de-a treia chestiune a cărei lămurire a fost solicitată (formulată prin Sesizarea nr. 2.339/1/2024, în cadrul Dosarului nr. 2.993/108/2022* al Curții de Apel Timișoara — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale), ea urmărește stabilirea aceleiași *chestiuni de fapt*, respectiv a momentului de la care începe să curgă termenul de prescripție în litigiul dedus judecății, sub imperiul Codului civil din 1864, dar întrebarea a fost formulată într-o manieră în care se solicită instanței supreme o dezlegare în sensul posibilității interpretării extensive a dispozițiilor art. 7 alin. (1) din fostul Decret nr. 167/1958, peste conținutul clar și neîndoielnic al normei, prin corelare cu dispoziții legale care nu au făcut parte, în același timp, din fondul normativ național. Mai precis, se solicită instanței supreme să statueze dacă una și aceeași normă juridică din fondul legislativ anterior (în prezent abrogată) poate primi o altă interpretare decât cea care rezultă din conținutul ei normativ, în raport cu situația de fapt concretă în care se află reclamantul din litigiul dedus judecății și ținând seama de conținutul normativ diferit al unei norme juridice similare actuale, cu care dispozițiile legale indicate în sesizare nu se corelează.

137. În concret, instanța de trimitere întreabă *dacă*, în contextul factual din dosar, în care drepturile pretinse prin aceste acțiuni au fost prevăzute într-un act normativ nepublicat în Monitorul Oficial al României, *dispozițiile art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă* ar putea primi o altă interpretare decât cea consacrată în doctrina și jurisprudența dezvoltate în perioada de activitate a acestor norme juridice, prin raportare la conținutul normativ al regulii astăzi în vigoare ce reglementează începutul curgerii prescripției, mai precis prin raportare la conținutul art. 2.523 din Codul civil actual. Cu alte cuvinte, întrebarea instanței de trimitere este aceea dacă cele două norme juridice anterioare, indicate în cuprinsul sesizării, în prezent abrogate, ar putea fi interpretate nu din perspectiva conținutului lor normativ și în corelare cu celelalte prevederi legale în vigoare în perioada de activitate a respectivelor norme, ci prin corelare cu o normă care este astăzi în vigoare și care nu exista la epoca la care dispozițiile art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958 făceau parte din fondul normativ național.

138. În acest caz, inadmisibilitatea sesizării decurge din lipsa unei veritabile *chestiuni de drept*, aspect ce rezultă din valorificarea jurisprudenței anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și din unele considerente suplimentare ce urmează a fi expuse și care conturează concluzia că întrebarea instanței de trimitere supune analizei doar o *aparentă problemă de drept* care nu poate face însă obiectul dezlegării instanței supreme pe calea mecanismului de unificare a jurisprudenței constând în pronunțarea unei hotărâri prealabile.

139. Cu referire la cerința existenței unei chestiuni de drept având, în mod obligatoriu, anumite caracteristici și supusă interpretării în anumite condiții procedurale, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a mai subliniat în jurisprudența sa anterioară că aceasta este de esența mecanismului de unificare jurisprudențială constând în pronunțarea unei hotărâri prealabile cu valoare de principiu și obligatorie pentru instanțe.

140. Codul de procedură civilă nu definește sintagma „chestiune de drept” și nici reglementarea specială cuprinsă în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 nu conține referiri la înțelesul semantic al acestei sintagme, accentuând însă, inclusiv în preambulul celui din urmă act normativ, asupra nevoii de clarificare a unor „chestiuni dificile de drept”, întrucât măsurile legislative propuse pot influența pozitiv activitatea instanțelor judecătorești, iar soluțiile pronunțate în categoria de litigii la care se referă ordonanța de urgență au impact direct și considerabil asupra bugetului general consolidat, efect augmentat prin necesitatea asigurării egalității de tratament juridic, imperativ confirmat în jurisprudența Curții Constituționale din perspectiva principiului egalității în fața legii.

141. În doctrină s-a arătat că pentru a fi în prezența unei chestiuni de drept, în sensul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, problema de drept identificată trebuie să fie una reală, veritabilă, susceptibilă de a genera interpretări diferite ale unui text de lege, *fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare* (V. Ciobanu, M. Nicolae coordonatori, *Noul cod de procedură civilă comentat și adnotat*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, vol. I, p. 1214).

142. În același sens, în jurisprudența sa obligatorie anterioară, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat că, pentru a fi vorba despre o problemă de drept reală, se cere ca norma de drept disputată să fie *îndoielnică, imperfectă (lacunară) sau neclară*. Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a se interpreta diferit un text de lege, *fie din cauză că acest text este incomplet, fie că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare*.

143. Așadar, pentru a fi considerată reală, chestiunea de drept trebuie să privească fie posibilitatea interpretării diferite sau contradictorii a unui text de lege, a unei reguli cutumiare neclare, incomplete ori, după caz, incerte, fie incidența unor principii generale al căror conținut sau sferă de aplicare sunt discutabile (a se vedea Decizia nr. 16 din 23 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 779 din 5 octombrie 2016). Simpla dilemă cu privire la sensul unei norme de drept nu poate constitui temei pentru inițierea mecanismului de unificare jurisprudențială, reprezentat de pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (a se vedea Decizia nr. 88 din 4 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 114 din 6 februarie 2018).

144. Nu orice chestiune de drept poate fi supusă interpretării prin acest mecanism de unificare jurisprudențială, ci numai aceea care ridică problema precarității textelor de lege, a caracterului lor dual și complex. În caz contrar, rolul instanței supreme ar deveni unul de soluționare directă a cauzei aflate pe rol și ar neutraliza rolul instanței legal investite, acela de a judeca în mod direct și efectiv procesul, rol consacrat constituțional. Instanța supremă nu poate fi investită, în cadrul unei astfel de proceduri, cu interpretarea și aplicarea legii în scopul soluționării efective a cauzei aflate pe rol, atribut care se impune cu necesitate să rămână în sfera de competență exclusivă a instanței de judecată legal investite cu soluționarea procesului (în acest sens, Decizia nr. 16 din 23 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 779 din

5 octombrie 2016; Decizia nr. 31 din 15 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 471 din 22 iunie 2017).

145. Totodată, relativ la această condiție, a existenței unei chestiuni de drept, în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a precizat că problema de drept care necesită cu pregnanță să fie lămurită trebuie să prezinte un grad de dificultate suficient de mare, apt să justifice nevoia de interpretare realizată prin mijlocirea instanței supreme într-un dublu scop: acela al unei rezolvări de principiu și acela al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării (a se vedea Decizia nr. 20 din 17 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 25 martie 2020).

146. Privite din această perspectivă jurisprudențială, cele două dispoziții legale supuse interpretării de către instanța de trimitere au un conținut clar și neîndoielnic care nu lasă loc de interpretări diferite. Astfel, dispozițiile art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958 statuează că „termenul de prescripție este de 3 ani (...)”, iar dispozițiile art. 7 alin. (1) din același act normativ prevăd cu titlu de regulă generală că „prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune (...)”.

147. Suplimentar considerentelor desprinse din jurisprudența obligatorie anterioară, Înalta Curte subliniază că interpretarea unei norme juridice se realizează prin corelarea ei cu alte dispoziții legale și principii generale de drept care sunt contemporane prevederii legale ce se impune a fi interpretată și aplicată într-un litigiu concret, presupunând o abordare gramaticală, logică, sistematică, teleologică și istorică. Rolul interpretării istorice constă în examinarea condițiilor și împrejurărilor de timp, precum și de context social-istoric în care a fost elaborată norma pentru a dezvălui voința legiuitorului la momentul elaborării normei, o astfel de interpretare servind atât la identificarea naturii juridice a instituției examinate, cât și la evoluția reglementărilor în timp, dar și la surprinderea voinței legiuitorului atunci când intervine o modificare legislativă sau o schimbare de paradigmă în ceea ce privește o anumită instituție de drept, realizată prin intermediul unei reglementări noi.

148. Nici interpretarea istorică și nici celelalte reguli de interpretare nu permit însă atribuirea unui alt înțeles conținutului clar și neîndoielnic al dispoziției legale supuse interpretării prin corelarea ei cu o altă prevedere legală adoptată într-un alt context socio-istoric și cu care nu a fost vreodată contemporană, pentru a se ajunge ca cele două prevederi legale, astfel corelate, să impună aceleași condiții și să producă aceleași efecte, deși conținutul lor concret este diferit. Altfel spus, regula de interpretare istorică a normei vizează determinarea conținutului normativ al legii în vigoare, prin raportare la evoluția și conținutul reglementărilor anterioare, iar nu determinarea unui alt conținut al unei norme vechi abrogate, în raport cu reglementarea diferită aflată în vigoare. A atribui unei norme juridice anterioare, cu un conținut clar și neîndoielnic, interpretarea ce rezultă dintr-o reglementare ulterioară și diferită, generată de schimbarea de abordare legislativă a legiuitorului, ar presupune, în mod implicit, o aplicare retroactivă a legii civile noi și, în egală măsură, o înfrângere a principiului constituțional al neretroactivității legii civile consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituția României.

149. Pe de altă parte, plecând de la modul de formulare a întrebării de către instanța de trimitere, Înalta Curte subliniază că o normă juridică având o ipoteză determinată și o dispoziție onerativă, cum este dispoziția de la art. 7 din Decretul nr. 167/1958, nu poate primi interpretări și aplicări diferite în funcție de situația de fapt dedusă judecării, întrucât un astfel de procedeu denaturat de interpretare ar veni în coliziune cu principiul constituțional înscris în art. 124 alin. (2) din Constituția României conform căruia justiția este *unică, imparțială și egală*

pentru toți. Principiul aplicării în mod egal a legii de către instanțele judecătorești, instituit de principiul constituțional enunțat, ar fi înfrânt dacă una și aceeași normă juridică, având un conținut unic și determinat, clar și neîndoielnic, ar fi interpretată și aplicată diferit în funcție de situații de fapt particulare în care s-ar afla diverși destinatari ai normei.

150. Așa fiind, ținând cont de faptul că interpretarea unei norme juridice, din perspectiva conținutului ei normativ, nu se poate realiza nici prin corelarea ei cu dispoziții legale care nu au fost contemporane acestuia și nici prin atașarea cuprinsului ori a înțelesului normei juridice noi la norma veche, iar, pe de altă parte, că o normă juridică clară și neîndoielnică, conținând

o ipoteză determinată unică, nu poate primi interpretări diferite în funcție de starea de fapt în care se regăsește în concret partea din litigiu, instanța supremă constată că aspectul supus analizei de către instanța de trimitere nu reprezintă o *veritabilă „chestiune de drept”* în sensul pe care această sintagmă l-a dobândit în jurisprudența anterioară a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ci o *simplă chestiune aparentă de drept*, astfel că sesizarea se impune a fi respinsă ca inadmisibilă pentru neîntrunirea uneia dintre condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

151. Pentru aceste considerente, în temeiul art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibile, sesizările conexe formulate de Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 3.620/3/2024, de Tribunalul Prahova — Secția I civilă în Dosarul nr. 4.849/105/2022, de Tribunalul Argeș — Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în dosarele nr. 5.826/109/2022* și nr. 656/109/2023, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunile de drept referitoare la:

— acordarea drepturilor bănești prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004 pentru stabilirea sporurilor specifice și a drepturilor de diurnă, cazare și hrană convenite personalului participant la misiuni în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, și Hotărârea Guvernului nr. S-639/2008;

— modalitatea de determinare a începutului curgerii prescripției cu privire la aceste drepturi.

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea conexată formulată de Curtea de Apel Timișoara — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 2.993/108/2022*, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă, în contextul în care drepturile pretinse prin aceste acțiuni au fost prevăzute într-un act normativ nepublicat în Monitorul Oficial al României, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 1.086/2004, dispozițiile art. 3 și 7 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă se raportează doar la un moment obiectiv, reprezentat de data nașterii dreptului de creanță, sau au în componența lor și un element subiectiv care presupune determinarea momentului la care titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască nașterea dreptului reclamat, similar cu reglementarea art. 2.523 din Codul civil.

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 decembrie 2024.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

MARIANA CONSTANTINESCU

Magistrat-asistent,
Cristian Balacciu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

